

FRÁSÖGN

af fundum þingmannanefndar og ráðherra EFTA í Brussel 21.–22. nóvember 2023.

Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefnda EFTA og EES sóttu fundinn Ingibjörg Isaksen, formaður, Arndís Anna Kristínardóttir Gunnarsdóttir, Bjarkey Olsen Gunnarsdóttir, Diljá Mist Einarsdóttir og Þorgerður K. Gunnarsdóttir, auk Eggerts Ólafssonar, ritara.

Í Brussel átti þingmannanefnd EFTA fund með fulltrúa ráðherraráðs EFTA um fríverslunarmál og fund með utanríkisráðherrum EFTA-ríkjanna innan EES um EES-samstarfið, viðbrögð við stríðinu í Úkraínu o.fl. Að auki hélt þingmannanefndin eigin fund auk sameiginlegs fundar með ráðgjafarnefnd EFTA.

Á fundi með utanríkisráðherrum EFTA-ríkjanna innan EES var farið yfir stöðu alþjóðastjórn mála og stöðu EES-svæðisins og EFTA-ríkjanna í því samhengi. Ljóst væri að bakslag væri í alþjóðavæðingu sem hefði áhrif á alþjóðaviðskipti EFTA. EES-samningurinn stæði hins vegar traustum fótum en samningurinn verður 30 ára á næsta ári og verður það nýtt til að vekja athygli á honum. Hvað varðar framkvæmd samningsins og þátttöku í ákvörðunarferli ESB þá væri mikilvægt að EFTA-ríkin kæmu athugasemdum um tiltekin mál til ESB sem fyrst í ferlinu í formi sameiginlegra umsagna. Ingibjörg Isaksen spurði hvað þingmenn landanna gætu gert til að koma þessum athugasemdum á framfæri. Var það mat ráðherranna að gagn gæti verið að því en gæta þyrfti að því að skilaboðin væru samræmd. Því næst var rætt um stöðu mála í Úkraínu og mikilvægi þess að áfram væri stutt við landið eftir innrás Rússa sem EFTA-ríkin hefðu fordæmt. Þá var fjallað um nauðsyn þess að EFTA-ríkin verði reiðubúin að aðstoða landið við uppbyggingu á forsendum heimamanna þegar kemur að endurreisn þess eftir að stríðinu lýkur. Loks var rætt um viðræður við ESB um framlög í uppbyggingarsjóð EFTA. Þeim verður lokið síðar á árinu og verður útkoman ásætlanleg fyrir báða aðila. Diljá Mist Einarsdóttir spurði um viðræður um markaðsaðgang fyrir sjávarafurðir sem eiga sér stað samhliða viðræðum um uppbyggingarsjóðinn. Svaraði utanríkisráðherra Íslands því til að markmiðið væri ávallt að ná sem mestum markaðsaðgangi og reynt verði að ná sem lengst í þeim efnum.

Á fundi þingmannanefndar EFTA með formanni ráðherraráðs EFTA talaði Helene Budliger Artieda, ráðuneytisstjóri efnahagsráðuneytis Sviss, fyrir hönd EFTA-ríkjanna og fjallaði um yfirstandandi fríverslunarviðræður EFTA við þriðju ríki. Í kjölfar beiðni Úkraínu um uppfærslu fríverslunarsamnings við EFTA frá 2010 var tilkynnt um upphaf viðræðna á ráðherrafundi EFTA-ríkjanna í Schaan í júní á þessu ári. Fyrsta samningalota er fyrirhuguð á fyrri hluta árs 2024 og er markmiðið bæði að uppfæra samninginn og bæta nýjum köflum við. Viðræður við Asíuríkin Indland, Taíland, Malasíu og Víetnam eru yfirstandandi og á þessu ári hófust viðræður við Singapúr um samning á sviði stafræna hagkerfisins. Þegar kemur að Ameríkuríkjunum eru samningaviðræður við Mercosur-löndin og Síle enn yfirstandandi og er vonast til að þeim geti lokið bráðum. Hins vegar hafa viðræður við Mexíkó legið í dvala.

Á eiginlegum fundi þingmannanefndar EFTA var einnig fjallað um áætlun um alþjóðlega gátt ESB (The EU Global Gateway) sem miðar að því að auka fjárfestingar ESB á sviði stafræna mála sem og umhverfis-, samgöngu- og heilbrigðismála sem og í rannsóknir og þróun. Þá var rætt um stefnu ESB á sviði efnahagsöryggis sem miðar að því að Evrópa verði ekki háð öðrum löndum um innflutning á mikilvægum vörum. Þá var rætt um stjórn málaþróun í EFTA-ríkjunum og gerði Ingibjörg Isaksen grein fyrir jarðhræringum á Reykjanesskaga, viðbrögðum við þeim og samþykkt löggjafar um vernd innviða.

Í tengslum við fundina í Brussel átti þingmannanefnd EFTA ásamt ráðgjafarnefnd EFTA fundi með gestum um eftirfarandi efni: Stuðningur ESB við Úkraínu, efnahagsstuðningur og aðgangur landsins að Evrópumarkaðinum; Þróun öruggar gervigreindar

í Evrópu og víðar; Horfur í Evrópuþingskosningum 2024; Möguleikar á stækkun Evrópusambandsins og hugsanlegar breytingar á stofnanaumhverfi þess.